

Eksamen og test i Folkeskolen

- Eksamen på særlige vilkår
  - Mulige fravigelser
  - Procedure / hvad gør man?
  - Fritagelse for eksamen
  - Test på særlige vilkår og fritagelse for test
  - Lovgrundlag
-

Eksamen på særlige vilkår

Folkeskolens afgangsprøve og 10. klasse-prøve

En elev med funktionsnedsættelse har mulighed for at aflægge folkeskolens afsluttende prøve og 10. klasse-prøven på særlige vilkår. Dette kan ske, når det er nødvendigt for at ligestille eleven, der skal til eksamen, med andre elever i prøvesituationen. Målet med fravigelserne er, at prøven kan gennemføres med et resultat, der svarer til elevens faglige niveau.

Visse betingelser gælder dog:

- Prøvens mål og sværhedsgrad må ikke ændres.
- Prøven skal tilrettelægges på de samme vilkår, som eleven har arbejdet på i undervisningen forud for prøven.
- Der skal foreligge en aktuel pædagogisk-psykologisk udtalelse om elevens behov for fravigelse af prøvebestemmelserne.
- Klasselæreren skal i samråd med forældre, PPR og lærerne i de berørte fag lave en indstilling om fravigelse.
- Skolens leder skal give tilladelse til fravigelsen.

Mulige fravigelser

Generelt kan fravigelserne vedrøre såvel prøvernes form og rammer, som brug af hjælpemidler og tildeling af ekstra tid. Desuden kan selve opgaverne ændres, hvis elevens vanskeligheder gør det nødvendigt.

Ifølge Undervisningsministeriets vejledning til fravigelser kan skolens leder give tilladelse til:

1. forlænget tid
2. individuel diktering
3. prædiktionsprogrammer
4. cd-rom
5. indskanning
6. digital oplæsning
7. punktskrift
8. stortryk
9. praktisk medhjælp
10. taktile hjælpemidler
11. talende lommeregner
12. tegnsprog og/eller mund-hånd-system
13. tolk
14. pause
15. andet
16. ordbøger
17. brug af computer

Se en detaljeret beskrivelse af de enkelte punkter i "Vejledning om fravigelse af bestemmelserne ved folkeskolens afsluttende prøver" i Lovgrundlaget. ([link](#))

Hvis der er behov for fravigelser, som ikke er nævnt i ovenstående liste, skal man indsende en ansøgning vedlagt en udtalelse fra PPR til:

Skolestyrelsen
Kontor for afgangsprøver
Test og Evalueringer
Snaregade 10 A
1205 København K

Skolestyrelsen træffer afgørelse i sagen.

Fristen for at indsende ansøgningen er den 1. oktober til december / januar-prøverne og den 1. december for prøverne i maj/juni.

Bestilling af materialer til elever med særlige behov

Til brug ved skriftlige prøver kan skolen rekvirere særlige prøvesæt, som Undervisningsministeriet har udarbejdet med henblik på elever med særlige behov. Det vil bl.a. sige elektroniske opgavesæt. Fristen for at anmode om disse prøvesæt skal ske i perioden 1. december for prøverne i maj-juni og senest den 1. oktober for prøveterminen i december-januar.

Procedure / hvad gør man?

Hvornår begynder man?

I de fleste tilfælde vil forarbejdet til fravigelserne ved eksamen begynde flere år tidligere i skoleforløbet. Fravigelserne må nemlig ikke adskille sig fra de vilkår, eleven har arbejdet under i undervisningen og den måde, elevens funktionsnedsættelse er blevet kompenseret på i den daglige undervisning.

Skolen bør tidligt orientere elev og forældre om mulighederne for fravigelser ved folkeskolens afsluttende prøver og inddrage dem i en drøftelse af behovet for fravigelser. Det er eleven, der afgør, om han/hun ønsker, at prøverne skal aflægges på særlige vilkår.

Beslutningen om at søge om fravigelse fra de almindelige regler til den afsluttende eksamen skal tages senest i begyndelsen af 9. skoleår.

Hvem skal indstille?

Ønsker eleven at få særlige vilkår, skal der udarbejdes en indstilling fra klasselæreren. Det skal ske i samråd med forældre, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) og lærerne i de berørte fag.

Hvem skal udtale sig?

Desuden skal der foreligge en pædagogisk-psykologisk udtalelse fra samme skoleår, der beskriver, at eleven på grund af sine særlige vanskeligheder ikke vil kunne opnå et resultat ved prøven, der afspejler elevens faglige niveau, hvis der ikke tages særlige hensyn.

PPR kan inddrage særligt sagkyndige, f.eks. konsulenter fra RehabiliteringsCenter for Muskelsvind, hvis de har behov for rådgivning.

Hvem afgør?

På baggrund af indstillingen fra klasselæreren og udtalelsen fra PPR er det skolelederen på den enkelte skole, der giver tilladelse til fravigelser fra de generelle bestemmelser om eksamen.

Hvordan kan man klage?

Hvis forældre ønsker at klage over skolelederens afgørelse, kan sagen indbringes for de kommunale myndigheder. (se under afsnittet lovgivningen.)

Hvad står der på afgangsbrevet?

Har eleven fået tilladelse til fravigelser fra eksamen, vil det ikke fremgå af afgangsbrevet. Ifølge loven må afgangsbrevet nemlig ikke indeholde oplysninger om særlige prøvevilkår.

Tidsfrister:

- Udtalelse fra PPR – så tidligt som muligt i skoleåret
- Indstilling fra klasselærer og tilladelse fra skoleleder skal foreligge inden 1. december for maj/juni-prøver og inden 1. oktober for dec/jan-prøvetermenerne, hvis Skolestyrelsen eller Undervisningsministeriet er involveret. Hvis fravigelserne ikke kræver godkendelse eller opgavesæt fra ministeriet, er der ingen regelfastsat dato for indstilling og tilladelse til fravigelser
- Anmodning om særlige opgavesæt til skriftlige prøver fra Undervisningsministeriet: 1. oktober for dec/jan-prøvetermenerne, og 1. december for maj/juni-prøver

- Ansøgning til Skolestyrelsen om andre fravigelser end de 17 punkter, der er nævnt i vejledningen: 1. oktober for dec/jan-prøvetidspunkt, 1. december for maj/juni-prøver
- Indberetning fra skolen til Undervisningsministeriet af de fravigelser, skolen har tilladt – inden udgangen af juni gældende for hele skoleåret.

Fritagelse for eksamen

Ifølge loven er det muligt for elever at blive fritaget for de afsluttende prøver i folkeskolen. Begrundelsen for en fritagelse skal være, at prøveafleggelsen ikke skønnes hensigtsmæssig på grund af elevens betydelige funktionsnedsættelse.

Men før man søger om at blive fritaget for eksamen, er det vigtigt at tænke på, om det kan få negative konsekvenser for de fremtidige uddannelsesmuligheder. En manglende eksamen kan betyde, at man ikke har adgang til at blive optaget på den uddannelse, man ønsker.

Fritagelsen kan omfatte en eller flere prøver eller delprøver.

En forudsætning for, at eleven kan fritages for eksamen, er, at det først har været vurderet, om eleven vil kunne aflægge prøve på særlige vilkår. Desuden skal overvejelsen om prøvefritagelse fremgå af elevens uddannelsesplan.

Beslutningen træffes på baggrund af en vurdering fra PPR sammen med eleven og efter samråd med elevens forældre. Samtidig med fritagelsen skal der tages stilling til, hvordan elevens udbytte af undervisningen skal evalueres på anden vis.

Skolelederen træffer afgørelse om fritagelsen.

Den evaluering, der skal træde i stedet for afgangsprøven, skal ske i løbet af prøveterminen. På afgangsbeviset skal prøvefritagelsen kun fremgå for de fag eller dele af et fag, som enten er obligatoriske for alle elever, eller som bliver udtrukket som eksamensfag for den pågældende klasse. Hvis en elev er fritaget for prøve i et fag, som ikke bliver udtrukket, skal evalueringen ikke gennemføres.

Se også punktet Lovgrundlaget.

Test på særlige vilkår og fritagelse for test

Elever med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan aflægge de obligatoriske test i folkeskolen på særlige vilkår – eller på de vilkår, der har været gældende i den daglige undervisning. Det vil sige, at eleverne skal tilbydes de hjælpemidler, som de på grund af deres specifikke vanskeligheder anvender i den daglige undervisning i det fag, der testes i.

I særlige tilfælde kan skolens leder beslutte, at en elev kan fritages for at gennemføre en eller flere test. Begrundelsen for fritagelsen skal være, at eleven på grund af sin betydelige funktionsnedsættelse ikke vurderes at kunne gennemføre testen med et resultat, der kan bidrage til at kvalificere den løbende evaluering af eleven.

Denne vurdering skal foretages af læreren, som derefter orienterer eleven og forældrene om muligheden for at blive fritaget for at gennemføre en eller flere test. Ønsker forældre og elev en fritagelse, skal læreren afgive en indstilling til skolens leder. Skolens leder kan kun fritage eleven for testen, hvis forældre og elev er enig i afgørelsen, og der samtidig foreligger en aktuel udtalelse fra PPR.

Samtidig med fritagelsen for testen skal skolens leder i samråd med forældre og så vidt muligt eleven sørge for, at der i stedet for testene bliver fastlagt andre metoder til at evaluere eleven.

Se også punktet Lovgrundlaget.

Lovgrundlaget

Om fravigelser fra eksamen

De aktuelle regler for fravigelser ved folkeskolens afsluttende prøver kan læses i sin fulde ordlyd i følgende bekendtgørelser og vejledninger:

Bekendtgørelse nr. 351 af 19/05/2005 – se § 17 og bilag 3

(Bekendtgørelse om prøver og eksamen i folkeskolen og i de almene og studieforberevende ungdoms- og voksenuddannelser.)

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=24798#K10>

Vejledning om fravigelse af bestemmelserne ved folkeskolens afsluttende prøver

<http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/~media/Styrelsen/afsluttendeprøver/pdf/4%20Fravigelser/Vejledning%20om%20fravigelse%20af%20080129.ashx>

Om fritagelse for eksamen

De aktuelle regler for fritagelse for folkeskolens afsluttende prøver kan læses i følgende bekendtgørelse:

Bekendtgørelse nr. 752 af 30. juni 2006 – se § 17a og bilag 4

(Denne bekendtgørelse er en tilføjelse til bekendtgørelse nr. 351.)

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25133>

Om klagemuligheder

Klager over afgørelser i forbindelse med fravigelser eller fritagelse fra eksamen følger reglerne fra folkeskolelovens § 51 stk. 1 og 2.

Folkeskoleloven findes her:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25528>

Om fravigelser eller fritagelse for test

De aktuelle regler for aflæggelse af test på særlige vilkår eller fritagelse for test kan læses i følgende bekendtgørelse:

Bekendtgørelse nr. 1157 af 24/10/2006 – se § 6 og bilag 2

(Bekendtgørelse om anvendelse af test i folkeskolen m.v.)

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25171>

Denne side er sidst opdateret den 24. juni 2008